

PROGRAMA

pentru

EVALUAREA NA IONAL PENTRU ABSOLVEN II CLASEI a VIII-a

DISCIPLINA

LIMBA I LITERATURA ROMÂN

**PROGRAMA DE EXAMEN PENTRU DISCIPLINA
LIMBA I LITERATURA ROMÂN**

Prezenta program este realizat în conformitate cu prevederile din *Programa colar pentru disciplina Limba i literatura român , clasele a V-a – a VIII-a*, aprobat prin OMEN nr. 3393/28.02.2017.

Limba i literatura român are statut de disciplin obligatorie în cadrul *Evalu rii na ionale pentru absolen ii clasei a VIII-a*.

Variantele de subiecte pentru *Evaluarea Na ional pentru absolen ii clasei a VIII-a* evalueaz competen ele i con inuturile din prezenta program , iar baremele de evaluare i de notare prev d acordarea punctajelor pentru orice modalitate corect de rezolvare a cerin elor. Astfel, subiectele de limba i literatura român de la *Evaluarea na ional pentru absolen ii clasei a VIII-a* evalueaz competen ele de receptare a mesajului scris de diverse tipuri, în scopuri diverse, de exprimare scris i de utilizare corect , adecvat i eficient a limbii române în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse, precum i exprimarea identit ii lingvistice i culturale proprii în context na ional i interna ional.

Etapele intermediare ale form rii competen elor specifice pe care le con ine programa de evaluare i detalierea con inuturilor sunt prezентate în programa colar în vigoare.

În evaluarea competen elor i a con inuturilor se vor urm ri permanent aspectele normative ortografice, ortoepice, morfologice i de punctua ie, utilizându-se constant *Dic ionarul ortografic, ortoepic i morologic al limbii române* (Editura Univers Enciclopedic Gold, edi ia a III-a rev zut i ad ugit , 2021 – **DOOM 3**), *Dic ionarul explicativ al limbii române* etc. .

Competen e generale i competen e specifice

1. Receptarea textului scris de diverse tipuri

- 1.1. Identificarea informa ilor importante, a temei, a ideilor principale/secundare din texte literare i nonliterare, continue, discontinue i multimodale
- 1.2. Corelarea informa ilor explicate i implicit din texte literare i nonliterare, continue, discontinue i multimodale
- 1.3. Recunoa terea modurilor în care sunt organizate informa ilile în texte literare i nonliterare, continue, discontinue i multimodale
- 1.4. Prezentarea unor r spunsuri personale, critice sau creative pe marginea unor texte diverse
- 1.5. Compararea diferitelor puncte de vedere exprimate pe marginea unor texte diverse
- 1.6. Compararea a cel pu in dou texte sub aspectul temei, al ideilor i al structurii
- 1.7. Evaluarea informa ilor i a inten ilor de comunicare din texte literare, nonliterare, continue, discontinue i multimodale
- 1.8. Argumentarea punctelor de vedere pe marginea a dou sau mai multe texte de diverse tipuri, având în vedere posibilitatea unor interpret ri multiple

2. Redactarea textului scris de diverse tipuri

- 2.1. Redactarea unui rezumat sau a unui text, simplu sau complex, având în vedere etapele procesului de scriere i structurile specifice, pentru a comunica idei i informa ii sau pentru a relata experien e tr ite sau imaginate
- 2.2. Redactarea unui text complex, de exprimare a unor puncte de vedere argumentate, pe diverse teme sau cu referire la diverse texte citite
- 2.3. Adevcarea textului scris la situa ia i scopul de comunicare
- 2.4. Analizarea constant a propriului scris/a unor texte diverse din punctul de vedere al corectitudinii, al lizibilit ii, al coeren ei i al clarit ii
- 2.5. Aplicarea constant a normelor privind etica redact rii pentru crearea unor texte originale

3. Utilizarea corect , adecvat i eficient a limbii în procesul comunic rii orale i scrise

- 3.1. Analizarea elementelor de dinamic a limbii, prin utilizarea achizi ilor de sintax , morfologie, fonetic , lexic i semantic prin raportare la limbile moderne
- 3.2. Folosirea achizi ilor privind structuri morfosintactice complexe ale limbii române literare, pentru în elegere corect i exprimare nuan at a inten ilor comunicative
- 3.3. Aplicarea achizi ilor lingvistice pentru în elegerea i producerea unor texte diverse
- 3.4. Aplicarea con tient a regulilor i a conven ilor ortografice i ortoepice pentru o comunicare corect
- 3.5. Valorificarea rela iei dintre norm , abatere i uz în adevcarea strategiilor individuale de comunicare
- 3.6. Raportarea con tient la norm în exprimarea inten iei de comunicare, din perspectiv morfosintactic , fonetic i lexical
- 3.7. Redactarea unor texte, valorificând gândirea logic i analogic (analiz , sintez , generalizare i abstractizare) prin utilizarea deprinderilor de comunicare corect în limba român literar

4. Exprimarea identit ii lingvistice i culturale proprii în context na ional i interna ional

- 4.1. Identificarea unor valori culturale promovate în textele autorilor români din diferite perioade istorice
- 4.2. Asocierea unor experien e proprii de via i de lectur cu acelea provenind din alte culturi
- 4.3. Compararea unor elemente comune identificate în cultura proprie i în cultura altor popoare sau a unor tradi ii române ti cu tradi ii din alte culturi
- 4.4. Argumentarea unui punct de vedere privitor la valori culturale sau la elemente specifice ale culturii na ionale i ale culturii altor popoare

Con inuturi

Teme generale

Eu i universul meu familiar; Eu i lumea din jurul meu; Orizonturile lumii i ale cunoa terii; Reflec ii asupra lumii

Lectur

- Cuvinte-cheie, idee principal , idee secundar , tem ; planul simplu de idei; planul dezvoltat de idei.
- Tipare textuale de structurare a ideilor: textul narativ (narativul literar – în proz , în versuri: timp, spa iu; instan ele comunic rii narrative: autor, narator, personaje; mijloace de caracterizare; nara iunea la persoana a III-a i la persoana I; ac iune, momentele subiectului/etapele ac iunii; narativul nonliterar: ac iune, participant i, timp, spa iu; narativul în texte multimodale: text i imagine – banda desenat); textul descriptiv (literar – în proz , în versuri; nonliterar); textul dialogat (dialogul în textul literar; dialogul în textul scris i în spectacol; dialogul în textul nonliterar – interviul); textul explicativ; textul argumentativ.
- Versifica ie: rima, strofa, m sura versurilor, ritmul (intuitiv).
- Tipuri de texte: textul epic, textul liric (exprimarea emo iilor i a sentimentelor), textul dramatic i arta spectacolului (autor, personaj dramatic; rolul indică iilor scenice; rolul dialogului; actori, decor, costume, lumini, muzic).
- Texte care combin diverse structuri textuale (explicativ, narativ, descriptiv, dialogat, argumentativ etc.).
- **Strategii de comprehensiune:** inferen e simple (rela ii cauz -efect, problem -solu ie etc.); predic ii; împ rt irea impresiilor de lectur ; reprezent ri mentale, integrarea informa iilor textului în propriul univers cognitiv i afectiv; reflec ii asupra limbajului i a structurii textelor de tip epic, liric, dramatic; compararea a dou sau mai multe texte sub aspectul con inutului i al structurii.
- **Strategii de interpretare:** r spuns afectiv; mesajul/mesajele textului; interpretarea limbajului figurat (personificarea, compara ia, epitetul, enumera ia, repeti ia, metafora, alitera ia, hiperbola, antiteza); interpret ri multiple; argumentarea punctelor de vedere pe marginea textelor citite; dezbatere pe marginea textelor citite.

Redactare

- Etapele scrierii: generarea ideilor, planificarea, scrierea, rescrierea textului pentru a-i da coeren i claritate, pentru a nuan a ideile; corectarea gre elilor; prezentarea textului: scrisul de mân , a ezarea în pagin ; p r ile textului: introducere, cuprins, încheiere; paragrafe; prezentarea textului: organizarea unui text în func ie de situa ia de comunicare; adecvarea la tem .
- Planul simplu de idei; planul dezvoltat de idei, rezumatul; transformarea vorbirii directe în vorbire indirect .
- Tipare textuale de structurare a ideilor: narativ, descriptiv, dialogat, explicativ, argumentativ, integrarea p r ilor; compara ie, analogie, pro-contra, „întreb rile jurnalistului” (cine? ce? când? unde? de ce?); integrarea p r ilor.
- Comentarea unor pasaje din textele citite, descrierea unei emo ii; caracterizarea personajului; modalit i de exprimare a preferin elor i a opin iilor; alte tipuri de texte: scrisoarea, e-mailul, jurnalul etc.;
- Etica redact rii: originalitate; stil: proprietatea termenilor, puritate i adekvare situa ional , originalitate, naturale e, eufonie, varietate, originalitate, concizie, corectitudine grammatical , respectarea normelor ortografice i de punctua ie.

Elemente de construc ie a comunic rii

Gramatic

- Enun ul: enun uri asertive, interrogative, exclamative, imperative; enun uri eliptice; propozia simpl ; propozia dezvoltat ; propozia afirmativ ; propozia negativ ; norme de punctua ie.
- Fraza: coordonarea prin juxtapunere i prin jonc iune; conjunc ii coordonatoare; subordonarea prin conjunc ii subordonatoare, prin pronomene i adverbe relative; norme de punctua ie (virgula, punctul- i-virgula).
- Construc ii sintactice: construc ii active/construc ii pasive cu verbul a fi; construc ii impersonale; construc ii cu pronomene reflexive; construc ii incidente; construc ii concesive i condi ionale.
- Predicatul verbal; predicatul nominal; numele predicativ; acordul numelui predicativ; subiectul exprimat (simplu i multiplu); subiectul neexprimat (inclus, subîn eles); acordul predicatului cu subiectul; atributul (realiz ri prin adjecativ, substantiv, pronomene, numeral, adverb); apozit ia; norme de punctua ie;

- complementul: complementul direct, complementul indirect, complementul prepozi ional; circumstan ialul de mod, circumstan ialul de timp, circumstan ialul de loc, circumstan ialul de cauz , circumstan ialul de scop; topica în propozi ie; norme de punctua ie (virgula).
- Realiz ri propozi ionale ale unor func ii sintactice: atributiva, completiva direct , completiva indirect , completiva prepozi ional , circumstan iala de loc, de timp, de mod, cauzala, finala.
  - Verbul (flexiunea verbului în raport cu num rul, persoana, modul i timpul): moduri verbale (indicativul, imperativul, conjunctivul i condi ionalul-optativ) i timpurile lor; timpuri simple i compuse; structura timpurilor compuse: verbe auxiliare (*a fi, a avea, a vrea*); verbe copulative (*a fi, a deveni, a ajunge, a ie i, a se face, a p rea, a r mâne, a însemna*); forme verbale nepersonale; utiliz ri sintactice ale formelor verbale nepersonale: infinitivul, gerunziul, participiul, supinul; posibilit i combinatorii ale verbului.
  - Prepozi ia.
  - Substantivul: genul, num rul, cazul; tipuri de substantive: comun, propriu; substantive colective, substantive defective; punctua ia vocalivului; corelarea cazului morfolologic cu func ia sintactic ; posibilit i combinatorii ale substantivului; articolul; posibilit i combinatorii ale substantivului.
  - Pronumele: tipuri de pronume – pronumele personal, personal de polite (flexiunea pronomelui personal în raport cu persoana, num rul, genul; flexiunea casual); pronumele reflexiv (diferen a dintre pronumele reflexiv i pronumele personal); posibilit i combinatorii ale pronomelui; anticiparea i reluarea prin clitice pronominale în cazul unor complemente; aspecte ortografice; pronumele posesiv i adjективul pronominal posesiv; pronumele demonstrativ i adjективul pronominal demonstrativ; folosirea corect a pronomelor i a adjiectivelor pronominale: interogativ, relativ i nehot rât, a adjективului pronominal de înt rire; pronumele i adjективul pronominal negativ i nega ia în propozi ie; posibilit i combinatorii ale pronomelor i ale adjiectivelor pronominale.
  - Adjectivul: gradele de compara ie; articolul demonstrativ; acordul adjективului cu substantivul; topica adjективului; adjективul participial; posibilit i combinatorii ale adjективului.
  - Adverbul: tipuri de adverbe (de mod, de timp, de loc); gradele de compara ie.
  - Numeralul: tipuri de numeral (cardinal, ordinal); aspecte normative; posibilit i combinatorii ale numeralului.
  - Interjec ia; onomatopeele; interjec ia predicativ .

Ortoepie i ortografie

Alfabetul limbii române, ordonarea cuvintelor dup criteriul alfabetic, dic ionarul, articolul de dic ionar; tipuri de sunete: vocal , consoan , semivocal ; coresponden a sunet-liter ; structura fonologic a cuvintelor: diftong, triftong, hiat; silaba, desp rirea în silabe (principiul fonetic); accentul, utilizarea corect a accentului, variante accentuale admise/headmise de norm ; scrierea i pronun ia cuvintelor de origine str in , con înănd foneme nespecifice limbii române.

Vocabular

Cuvântul, unitate de baz a vocabularului: form i sens (sensul de baz i sensul secundar; sensul propriu, sensul figurat); rolul contextului în crearea sensului; categorii semantice: sinonime, antonime, omonime, cuvinte polisemantice; câmpul lexical; mijloace de îmbog ire a vocabularului (interne: derivarea, compunerea, conversiunea; cuvânt de baz i cuvânt derivat; familia lexical ; externe: împrumuturi lexicale); îmbin ri libere de cuvinte, locu iuni, cuvinte compuse; confuzii paronimice, pleonasmul.

Varia ie stilistic

Limba standard; norm i abatere; limba vorbit i limba scris (selec ia lexical , construc ia frazei); istoria cuvintelor – varia ii ale formei i ale sensului în timp; limbaj popular, varia ie regional a limbii, varia ii de registru, jargonul, argoul; limbaj colocvial, limbaj cultivat (familiarizare); termeni tiin ifici; valori stilistice ale diminutivelor; organizarea coerent a textului: succesiunea ideilor, folosirea corect a timpurilor verbale i a anaforelor.

Elemente de interculturalitate

Identitate personal – identitate na ional – diversitate cultural i lingvistic ; elemente de mitologie româneasc ; carte româneasc de înv tur : de la prima carte tip rit la cartea digital ; modele comportamentale în legende greco-romane, în textele literaturii universale; valori ale culturii populare în spa iul românesc; valori etice în legendele popoarelor; rela ii culturale constructive; noi i celal i; valori culturale române ti în lume; despre limba i cultura rilor din vecin tatea României; limba român în Europa; comunitatea lingvistic a vorbitorilor de limb român de pretutindeni; contacte culturale.

Not : Con inuturile vor fi abordate din perspectiva competen elor generale i specifice.